

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

"Øresundsposten" - 2. del

(En "gammel" modstandsmand fortæller)

Nr. 3 - marts 2000

**Tårnby Kommunes
Lokalhistoriske Samling**

Forsidebilledet:

På fotoet ses beretningens forfatter Ernst Henriksen. Det er et udsnit fra side 1 i hans:

**LEGITIMATIONSKORT
FOR
SEJLADS**

Legitimationskortet var gyldig fra den 21. juli 1944 til den 31. marts 1945, og var udstedt den 21. juli 1944.

ISSN 1397-5412

Glemmer du

Skrevet og redigeret af: *Inger Kjær Jansen*
Tårnby Kommunes Lokalhistoriske Samling

Layout og design: Ejvind P

Her fortsætter vi Ernst Henriksens spændende beretning om:

Over sundet efter post!

Vi fortsætter der, hvor vi sluttede i sidste nummer nemlig midt i samtalen mellem de to frihedskæmpere - *Ernst Henriksen* og *Børge Amer* - og Redaktør Leif B. Hendil.

fortsat: - Men, som han sagde, hvis vi turde tage tilbage til Danmark igen og påtage os - i dagtimerne - at kontakte en svensk fiskerbåd ved Søndre Flint, på østsiden af Saltholm, og udveksle breve og papirer, ville vi gøre meget mere gavn.

Han kunne godt se, at vi ikke kunne nå tilbage samme dag, så han spurgte om vi mon kunne bilde tyskerne ind, at vi havde haft motorstop og måtte overnatte på Saltholm? Dette blev så aftalen, og så fik vi anvist hotelværelse og fik bagefter biografbilletter til en engelsk film, som var meget spændende. Næste dag aftalte vi så at mødes fast hver torsdag og ellers aftale nærmere med den svenske båd, der i øvrigt havde dansk besætning. Derpå farvel og held og lykke.

Da vi ankom til Kastrup blev vi alvorligt forhørt om vores fravær, og forklarede som aftalt. På spørgsmålet om, hvad vi havde fået tiden til at gå med på Saltholm, kunne Amer fremvise nogle fugleæg, han havde samlet op ude på øen inden vi stak over til Sverige. Han var medlem af en ornitologisk forening, hvorfra interessen for æg stammede. Vi slap for videre tiltale og fortsatte vort daglige småfiskeri til undren for de øvrige fiskere. Vi havde jo ikke megen fangst, men rigeligt med benzin.

Posten skal ud

I forruffet i båden havde jeg lavet et løst skot til at tage af, og inde bag ved var der plads til så megen post, som der normalt kunne

ligge i en kontormappe. Denne post byttede vi så med den fra Sverige. Foruden post fik vi også cigaretter og chokolade.

Mellem Kastrup og Dragør og mellem Kastrup og Sundby lå 2 tyske vagtskibe og holdt øje med trafikken på Sundet. Vi slog altid plat og krone, når vi skulle sejle om på den anden side af Salt-holm, nemlig om vi skulle sejle norden eller sønden om øen.

En dag spurgte de på den svenske båd, om vi kunne tage større effekter med fra dem? Vi lavede så en dobbeltbund i den tragt - midtskibs - der var beregnet til fisk og fyldte den med vand. Slog plat og krone og tog afsted. Netop den dag vi skulle prøve vort nye gemmested, blev vi kaldt hen til det vagtskib, der lå mellem Kastrup og Dragør. Gode råd var dyre, for det var let at se, at tragten havde dobbeltbund, fordi der endnu ikke var fisk i den. Vi lagde os på siden af vagtskibet og 2 tyskere sprang ombord og så ned i tragten og råbte: "Dubbel bund!" Amer blev beordret op på vagtskibet, og jeg og en af de tyske mariner gik vores båd igen-nem fra for til agter. Han var forsynet med en lille hammer, som han bankede med hist og her, for at finde hulrum. Han stødte sit hoved netop på den væg med det hemmelige skot, men opdagede ikke noget. Motoren blev også undersøgt, og det viste sig nu, at han kunne dansk. Jeg tror han var sønderjyde. Han kunne se, at motoren var ny og spurgte om det ikke var en særlig god og hurtig model. Men da jeg viste ham, at vi kun kunne stoppe motoren ved at kortslutte den mellem tændrør og motorblok, havde den ikke mere nogen interesse. Jeg blev også beordret op på vagtskibet og kommanderet af med tøjjet. Alle lommer blev undersøgt og så på med tøjjet igen og ned i vor egen båd. Så var der altså den: "kiste", som tyskerne sagde. Der var ikke andet at gøre end at vende bunden i vejret på tragten og skrue den nederste bund af. Hvorfor er der dobbelt bund? Amer der kunne tysk forklarede meget tek-nisk, at luftrummet virkede isolerende, så fiskene kunne holde sig friske. Alle tiders løgnehistorie, men de gik på den, og vi fik - under strenge formaninger om ikke mere at fiske på den anden

side af Saltholm (de havde godt set os nogle gange) - lov til at slippe for denne gang.

Vi var meget forsinket. Mødetiden var aftalt til mellem kl. 12 og 14. Vi ankrede op ved Lysebroen (Lusebroen) og slog plat og krone igen om, hvem der skulle hoppe i vandet og løbe tværs over Saltholm og prøve at få kontakt med det svenske skib. Loddet faldet på mig og afsted gik det så tværs over øen fra svaneklap til svaneklap.

På den yderste af holmene smed jeg skjorten og viftede ud mod en båd, der nærmede sig. Det var dém; de havde haft en mand oppe i masten, som havde set det hele. Jeg blev godt beværtet og fik de sædvanlige sager plus cigaretter og chokolade. Tilbage igen til Amer og ud til vagtskibet. Men de gad ikke undersøge os en gang til. Så gik det hurtigt hjem til Kastrup for at få plejet mine fødder, der var slemt forskåret af "Saltholmsflindt".

Vi afleverede posten fra Sverige og aflagde rapport til vor kontaktmand. Vi drøftede muligheden af at have en rejeptram liggende på østsiden af Saltholm og derfra ro ud og møde de andre.

De følgende dage tog vi, som vi plejede ud at fiske. En dag vi kom hjem, ville tyskerne vide, hvad der var i vor mappe. Jeg lukkede op og fremtog 2 stk. torsk under spændt opmærksomhed fra de øvrige fiskere. Alt dette vidste ingen i AMPA noget om, heller ikke vor egen lille gruppe.

Besættelsen slutter

En aften vi var til samariterkursus på Tårnby skole, til stor fortrydelse for skolebetjenten, en sur person, så vi pludselig skoleinspektøren løbe ud i haven og hejse dannebrog. Krigen var forbi for Danmarks vedkommende. Det var et sælsomt syn den næste dag, den 5. maj, at stille til mønstring på Vejlands Allé med hele kompagniet. Mange kendte ansigter dukkede op, som vi ikke anede havde været med.

Frihedskæmpere ud for Kastrupvej 80, 5. maj 1945.

Vi fik udleveret armbind og blev indkvarteret i St. Magleby skole, hvor vores lille gruppe, der hørte til den ældre årgang, lagde beslag på 1. sal, mens de øvrige lå i et sandt roderi mellem madrasser, soveposer og geværer i pyramideform i gymnastiksalen. Morgenmad fik vi på St. Magleby kro ved hjælp af lottekorpsset - alt i alt godt arrangeret.

Næste morgen, den 6. maj, var der mønstring og fordeling af opgaver. 10 mand, deriblandt Amer og jeg, blev kørt til et krudthus ved Dragør for at holde vagt over ca. 20 tyskere. Deres våben blev samlet sammen og kørt til skolen af de andre, mens Amer og jeg blev ladet tilbage for at bevogte tyskerne. Det var nogle sølle stakler, flere af dem var polakker. Det de var mest interesseret i var vores cigaretter.

Vi havde vel været der i 3 timer, da der kom 2 unge mennesker marcherende på militærvis - "et to, et to" - jo, nu var militæret kommet ind i billedet. De stansede brat foran os, "feltråb!" råbte

de - "a va' for noget." "Feltråb!" gentog de. "Vi har ikke noget feltråb," sagde vi, det må de have glemt at give os om morgenen. Nå, så blev de fornærmet og gik ned til stranden, hvor de så lå og skød ud over vandet.

Tyske soldater forlader Danmark efter kapitulationen. Her er et kompagni på vej fra Lufthavnen ad den gamle Lufthavnsvej, maj 1945.

Vi blev mere og mere sultne, og langt om længe kom "Marie", vores gamle lastbil, som nu var armeret på begge sider med tykke jernplader. Vi troede vi skulle hjem og spise, men nej, tyskerne blev kaldt sammen og Amer skulle marchere med dem til det, der dengang hed lufthavnsvejen, for der at blive afløst. Det viste sig, at han måtte gå med dem helt til Bådsmadsstræde Kasserne på Christianshavn.

Jeg kom op i lastbilen, hvor der var 6 andre modstandsfolk. "Nu ta'r vi til Dragør Fortet og afvæbner tyskerne dér," sagde deres anfører. Jeg kendte ham ikke, men han var en vældig frisk fyr.

Da vi ankom til fortet - der var adskilt fra land ved en lang bro - kunne vi se i hundredvis af tyskere stå på bastionerne og betragte

os. Søren, det hed anføreren, og to andre med maskinpistoler begyndte at gå ud ad broen. I samme nu forsvandt alle tyskerne. En enkelt mand kom ud og åbnede lågen på broen. De gik så sammen ind på fortet, men kom ret hurtigt lidt slukøret ud igen. De ville ikke overgive sig til sådan en tilfældig samling som os. De ville kun overgive sig til englænderne.

Slutning og begyndelse

Nogle dage efter fik vi at vide, at vores far var død den 22. april 1945 i San Paulo i Brasilien. Det var et skår i glæden over befrielsen. Andreas og jeg bad os fritaget for tjeneste og tog hjem til Poppelvang til mor og søster Edith, og herefter begyndte en almindelig hverdag for os alle.

Frihedskæmpere fra AMPA-gruppen A.5. Her fotograferet på Kastrup Fortet, maj 1945.

Tillæg til omstående beretning:

Ved Ernst Henriksens beretning var der vedlagt et nummer af Land og Folk - nr. 47 - den 7. juli 1944. Ligeledes var der også vedlagt Ekstrabladet - Mandag den 20. august 1945 - hvori man kan læse en omfattende artikel, som omhandler en af de mange illegale postruter på Øresund under besættelsen. I denne artikel omtales Ernst Henriksen således:

(Indledning til artiklen)

Vor Medarbejder, Redaktør Leif B. Hendil, der fra Efteraaret 1943 til Tysklands Kapitulation var Leder af det illegale Ruteforetagende "Dansk svensk Flygtningetjeneste" i Malmø, henter her nogle interessante Blade frem fra sit righoldige Arkiv, der nu om kort Tid efter de "illegale" Ministres Opfordring deponeres i Rigsarkivet.

(afsnittet om Ernst Henriksen)

Den nøgne Mand paa Saltholms Svaneklapper

Lige til Slut Historien om to Unge fra Kastrup, der selv en Dag stak over til Malmø med deres Baad og meldte sig til Raadighed. Jeg aner ikke, hvad de hedder, men de fortjener at nævnes - med Hæder:

- Vi sendte dem hjem igen og forklarede dem, at vi paa den svenske Side havde 13 Fartøjer af alle Slags, lige op til 70 Kilometers-Hurtigbaade, til Raadighed - det var *hjemmefra*, at vi godt kunde bruge endnu nogle Baade, og det ordnedes saa, at de overtog Postbetjeningen af en stor og dygtigt arbejdende, illegal Gruppe: "Lysglimt".

En dag, da vi skulle have Postkontakt med dem paa dansk Vand ved Søndre Flint, sydøst for Saltholm, saa vi deres baad nærme sig inde fra Kastrup, men da vi efter et kryds mod Nord kom tilbage, var den væk - ikke at se noget Sted -. Vi tog et nyt kryds nordefter, og da vi kom tilbage, saa vi ikke deres Baad, men derimod en splitternøgen Mand, der stod ude paa den yderste af de smaa Holme: Svaneklapperne, øst for Saltholm, og vinke med sin Skjorte som en Skibbruden. Da vi gik ind saa langt, vi kunde, kom han vadende ud til os. I Kikkert havde vi allerede genkendt den ene af de unge Kastrupfolk.

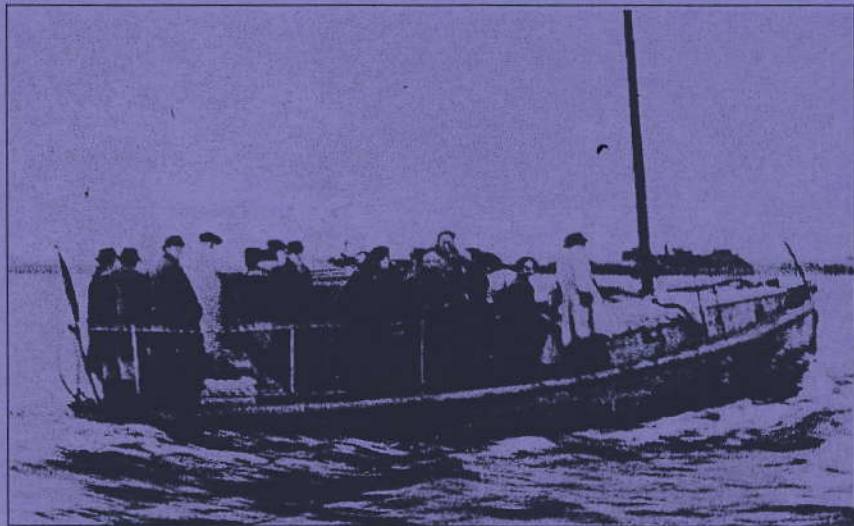
En Mandfolkedaad

Der var sket det, at en tysk Hurtigbaad havde indhentet dem og forbudt dem at sejle uden for Saltholm. De var blevet undersøgt, men posten laa godt gemt i den halve Benzintank, der var omdannet til Postkasse, og da Tyskerne var gaaet lidt væk, sejlede de deres Baad helt ind til Saltholm. Den ene blev om Bord, laante den andens sorte Kasket og spillede i den følgende Tid to Mand, mens vor nøgne Ven med Posten bundet op i en Bylt om Halsen havde taget Turen paa Maven hen over det flade Saltholm og derefter vadende fra Holm til Holm ud til os.

Det var en iskold Martsdag, og vort Postbud fra København rystede af Kulde. Men han gennemførte sin Opgave: at sikre Kontakten mellem Danmark og den frie Verden. Han var nok blaaafrossen og gaasehudet, som han sad der paa Dækket et Øjeblik og fik en Konjak at styrke sig paa, men han var et Mandfolk, en god Dansker - og der var lykkeligvis mange af dem i det illegale Rutearbejde.

Vi skylder dem en stor Tak.

Leif B. Hendil.

En båd med jøder på vej ind i svensk havn, oktober 1943.

Grosserer Robert Jensen, der var kendt under sit dæknavn "Tom" og som arbejdede som "reder" på dansk side for Leif B. Hendils "Dansk-svensk Flygtningetjeneste", tog af og til selv turen over sundet for at hjælpe flygtningene. Han havde derfor anskaffet sig til dette formål en svensk søfartsbog.

Frode Jakobsen mindes Robert Jensen og fortæller:

"Jeg vil altid med vemod huske den kolde morgen, hvor jeg ledsagedes ned til stranden på Amager af "Tom". Det var en lille fiskerbåd med kun os to. Vi agerede fiskere. På et vist tidspunkt viste et tysk skib interesse for os. Vi løb da ind under Saltholm på grundt vand, hvor det tyske skib ikke kunne følge os. Der gav vi os til at pilke torsk for fuld kraft, så tyskerne kunne se, at vi var ærlige fiskere.

De eneste torsk, jeg nogensinde har fanget, fangede jeg på den tur."

Frihedskæmperen "Tom" (Robert Jensen), blev skudt på sit kontor, på Forchhammersvej 7 - af gestapo - den 24. juli 1944. Foruden "Tom" skød og dræbte gestapo også hans medhjælper, Svend Trondberg.

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

Åbningstider:

Mandag 16.00 - 20.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på Kastrupgårdsamlingen:

"Midt på Amager" og "Kastrup Glas"

Åbent:

Tirsdag - søndag 14.00 - 17.00

Onsdag tillige 19.00 - 21.00

Og på Plydsen, Amager Strandvej 350, 1. Sal:

"Kastrupfiskerne og havnen" - "Plydsen" og

"Husdyr på Amager"

Åbent:

Lørdag og søndag 13.00 - 16.00